

ӨЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЖАМБЫЛ ЖАБАЕВ

Таңдамалы шығармалары

II том

Алматы
«Қазақ университеті»
2016

ӨОЖ 821.512.122
КБЖ 84(5Қаз)

Ж 13

Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті филология факультетінің Ғылыми кеңесі және Редакциялық-баспа кеңесі шешімімен ұсынылған

Жалпы редакциясын басқарған

филология ғылымдарының докторы, профессор

ӨМІРХАН ӘБДИМАНҰЛЫ

Құрастырушылар:

Анарбай Бұлдыбай, Мүбәрак Үмбетаев,

Ардақ Какимова

Жабаев Ж.

Ж 13 Таңдамалы шығармалары. II томдық.
– Алматы: Қазақ университеті, 2016. – II том.
– 454 б.: сурет.

ISBN 978-601-04-1706-9 (II том)

ISBN 978-601-04-1701-4 (ортақ)

Қазақ халқының ұлы ақыны Жамбыл Жабаевтың таңдамалы шығармалары 1937, 1940, 1955, 1977, 1982, 1996, 2014 жылдары түрлі баспалар және 2010 жылы әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті филология факультетінің жанындағы «Қазақ фольклористикасы» оқу-зерттеу лабораториясы жарыққа шығарған нұсқаларының негізінде құрастырылды.

Жинақтың 2-томына көрнекті жамбылтанушы, профессор С. Садырбаевтың зерттеу еңбегі, Жамбылдың дастандары, айтыстары және ҚазҰУ-дың бүгінгі жамбылтанушы ғалымдарының зерттеулері енгізілді.

Кітап университеттер мен педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттеріне, магистранттарына, докторанттарына, жамбылтанушы ғалымдарға, жалпы әлебиет сүйер қауымға арналған.

ӨОЖ 821.512.122

КБЖ 84(5Қаз)

ISBN 978-601-04-1706-9 (II том)

ISBN 978-601-04-1701-4 (ортақ)

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2016

Сұлтанғали САДЫРБАЕВ

*филология ғылымдарының
докторы, профессор*

КЕМЕҢГЕР АҚЫН

Тегінде, қазақ халқы әдемілікке, сұлулыққа жаны құмар халық. Дүниенің ағысы мен жаратылыстың бітім-болмысындағы болар-болмас, жәй көзге аңғарыла бермейтін өге нәзік нәрселерді байқағыш-ақ, аңғарғыш-ақ. Оларға адам мен табиғаттың арасындағы тепе-теңдік құбылыс ерекше әсер еткен: таң шолпанның нұрлы сәулесі, маралдың мұңлы үні, жалаң қия жартастан көтерілген күннің алғашқы шұғыласы, алыстан ағараңдап көрінген мұз таулары, аспандағы аққумен ән қосқан ақын-жыршылардың дауысы. Солардың арасында, әсіресе қыздардың сұлулығы мен әдемілігі ерекше бағаланған. Тамаша талай ақындар көркем қыздардың кескін-келбетін раушан гүлге, інжу-маржан, лағыл тастарға, күн мен айға, құндыз бен жұлдызға теңеген. Соның өзінде қыздарға дәл теңеу тауып бере алмадық деп, өкінген ақын-әншілер көп болған.

Бәлкім, содан болар, қазақ ақындары қыздардың жан сұлулығы мен сымбат сұлулығын сипаттағанда: «ай қабақ, алтын кіршік, қызыл ерін», «ботакөз, үлбіреген ақша тамақ», «қарақат көз, қыр мұрын, жазық мандай», «ажарың ашық екен атқан таңдай», «киіктің ұқсатамын құралайын», «жаратқан ақбоз аттай сылаң

Әдеби аударма теоретигі, ақын, әдебиеттанушы И. Кашкин: «Аудармашылар – өз уақытының және өз халқының өкілдері, түпнұсқаны өзінше пайымдауға олардың толық құқы бар. Түпнұсқаны ой елегінен өткізу, өзінше пайымдау жоқ жерде көркем аударма да жоқ...» – деп айтқандай Жамбыл ақын шығармаларын орыс тіліне аударушылар оны орыс оқырмандарына таныстырды. Сол арқылы Жамбыл шығармалары әлемнің жүздеген тілдеріне аударылды. Олар жасаған аудармалардың сапасын арнайы нақты зерттеу келешектің абыройлы ісі деп ойлаймыз.

Мақаламызда орыс ақындарының жасаған аудармаларына ғана шолу жасадық. Қазір ұлы Жамбыл Жабаевтың өлеңдеріне қызығушылық танытып, оны орыс тіліне аударып жүрген аудармашылар да баршылық. Бұл қуантарлық жағдай. Олардың аудармаларын талдау болашақтың ісі екендігіне күмән келтірмейміз.

Әдебиеттер:

1. Литературная гостиница (поэтическая библиотека) // Стихотворение «Алатау» Джамбула Джабаева.
2. Жамбыл өлеңдері // www.zhagar.com
3. Жабаев Ж. Избранные произведения. Перевод с казахского. – Астана: Аударма, 2010. – 464 с.
4. Аманжолов Қ. Жамбыл шығармаларының аудармасы туралы // qasym.kz
5. Жамбыл. Я – тополь столетий. – Алматы: Жалын, 1996. – 384 с.

МАЗМҰНЫ

САДЫРБАЕВ С. «Кеменгер ақын».....	3
ДАСТАНДАРЫ.....	71
Өлеген бағыр (хикая).....	73
Сұраншы бағыр.....	105
Саурық бағыр.....	132
Көрұғлы (Жамбыл нұсқасы).....	154
Бақ, дәулет, ақыл (Аңыз).....	201
АЙТЫСТАРЫ.....	219
Жамбылдың Айкүміспен айтысы.....	221
Жамбылдың Бақтыбай ақынмен танысуы.....	223
Белек қызының Жамбылмен қағысуы.....	226
Сары ақынмен қағысуы.....	227
Майкөптеп дидарласуы.....	229
Жамбылдың Шыбыл шалға айтқаны.....	231
Жамбыл мен Бөлтірік.....	233
Жамбыл мен Құлмамбеттің айтысы.....	235
Жамбыл мен Сарбастын айтысы.....	252
Жамбыл мен Досмағамбет ақынның айтысы.....	286
Шашубай мен Жамбылдың айтысы.....	307
Жамбыл мен Балықтың айтысы.....	318
Жамбыл мен молда Бағыштың айтысы.....	320
Нұрида мен ақындардың айтысы және Жамбылдың төрелігі.....	322
ҚАЗҰУ ҒАЛЫМДАРЫНЫҢ ЗЕРТТЕУЛЕРІ.....	339
ДӘДІБАЕВ Ж. Жамбыл.....	341
ТІЛЕПОВ Ж. Жамбыл және оның заманы.....	389
БҰЛДЫБАЙ А. Ұлылардың ұстанымын жалнастырған – Жамбыл Жабаев.....	403
ҮМБЕТАЕВ М. Жамбыл жырлары – рухани асыл қазынамыз.....	424
ҚАЗЫБЕК Г. Жамбыл шығармаларының орыс тіліне аударылу ерекшеліктері.....	442

ЖАМБЫЛ ШЫҒАРМАЛАРЫНЫҢ ОРЫС ТІЛІНЕ АУДАРЫЛУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Өлең сөздің дүлдүлі, жырау, жыршы, айттыс өнерінің шебері Жамбыл Жабаев шығармаларын өзге тілдерге аудару ісі өткен ғасырдан басталады. Жүз жасаған ақынның ұлылығын, даралығын, қайталанбас тұлғасын басқа ұлттарға сол күйінде жеткізу аса жауапкершілікті қажет етеді.

Аударма ұлт пен ұлтты, тілмен тілді, әдебиетпен әдебиетті байланыстыратын дәнекер екендігі белгілі. Ал аудармашылар осы дәнекердікті нығайтатын мамандар. Аудармашы болу үшін ең алдымен шығармашылық талант, одан кейін аударылатын тілдің тарихын, тұрмысын, мәдениетінен хабардар болуы қажет. Біз осы мақаламызда ақын Жамбыл Жабаевтың туындыларын орыс тіліне кімдер аударды, аудармалары қандай дәрежеде болды, олардың негізгі кемшіліктері мен жетістіктерін нақты мысалдар арқылы талдауды мақсат еттік.

«Жамбылдың үлгісі мен мектебі алыстан, халықтық рухани қазынадан, халық даналығынан басталады. Сондықтан да Жамбылдың атақ-данқы күллі әлемге әйгілі болды», –

деп классик жазушы М.О. Әуезов айтқандай Жамбыл шығармалары көптеген тілдерге аударылғаны белгілі.

Жамбыл Жабаевтың орыс тіліндегі шығармалары 1946 жылы «Детская литература» баспасынан, 1996 жылы «Ғылым» баспасынан, 2010 жылы «Аударма» баспасынан шыққан. Оның жекелеген шығармалары «Правда» және «Огонек» т.б. мерзімді баспасөздерде үзбей жарияланып тұрды.

Жамбыл Жабаев шығармаларын орыс тіліне К. Алтайский, М. Тарловский, П. Кузнецов, Я. Семляков, И. Поступальский, Б. Каныпов т.б. аударған. Жамбыл шығармаларын аударған аудармашыларға байланысты «Старик Хоттабыч сталинского периода» деген мақаласында И. Буккер былай деп жазған болатын: «Журналисту Павлу Кузнецову повезло с акыном гораздо больше. Литературный секретарь акына Гали Орманов переводил его пожелания на казахский, Джамбул импровизировал, Гали переводил это на русский, Кузнецов делал литературную обработку». [1]

Аудармашылардың ішінде Жамбыл Жабаев поэзиясын орыс оқырмандарымен қауышуына зор үлес қосқандардың бірі деп ақын, жазушы, аудармашы Константин Николаевич Алтайский (Королев) деп айтамыз. Оның алғашқы өлеңдер жинағы «Алое таяние» деп аталады. Содан кейін «Дети улицы», «Буенок» т.б. кітаптары шыққан. Ол қазақ, белорус, қалмақ тілдерінен аудармалар жасаған. 1958 жылы оның «Казахстан мой!» атты

өлеңдер жинағы шығады. 1938 жылы Жамбылдың өлеңдері мен поэмаларын аударып «Джамбул. Песни и поэмы» деген атпен жариялайды. Мысалы, «Алатау» деген өлеңінің аудармасынан үзінді келтірейік.

Түпнұсқа:

Тізілген таулары бар Жегісудың,
Ішінде орман, тоғай біткен нудың.
Дариядай сол таулардан тулап тасып,
Көресің тамашасын аққан судың. [2]

Аударма нұсқа:

В орлиных просторах большой высоты,
Как чалые кони, вздыбились хребты.
Над всем Джетысу поднялся Алатау,
Исполнен величия и красоты. [78,3]

Әр аудармашы түпнұсқаны өзінше аударатыны белгілі. Аудармашы ығғи да өз оқырмандарына түсінікті етіп аударады. Сондықтан да аударма бірліктерін пайдаланады. Аудармашы еркін тәсілді қолданған. Аудармашының талантына байланысты жақсы аудармалар жасалады. Аудармашы жолма-жол аударма жасап, оны өңдел, кейін әдеби аударма жасауға әрекеттенген. Бұл жердегі еркін аударманың ерекшелігі автордың ойын жеткізуге күш салатындығында деп есептейміз.

Сонымен қатар К. Алтайскийдің «Акыны Советского Казахстана», «Акыны и жирши Казахстана» т.б. мақалалар жазып, оны «Литературный критик» және «Литературная учеба» журналдарында жариялаған.

Жамбылдың өмірі мен шығармашылығына байланысты М. Әуезов, Н. Смирнова, Е. Ысмайылов, М. Қаратаев, К. Зелинский, С. Бегалин, С. Қасқабасов, С. Садырбаев, Н. Жуанышбеков, т.б. ғылыми еңбектер жазған.

Жамбыл ақынның Ұлы Отан соғысы кезінде жазылған, блокада кезінде Ленинград халқына рух берген «Ленинградтық өренім» деген өлеңін 1941 жылы М. Тарловский «Ленинградцы, дети мои!» деп аударған.

Түпнұсқа:

Ленинградтық өренім!
Мақтанышым сен едің!
Нева өзенін сүйкімді!
Бұлағымдай көремін.
Көпіріне қарасам,
Көмкерген су көлемін,
Өркеш-өркеш жарасқан
Шоқылардай дер едім.
Сапырылған көк теңіз
Шомылдырып кемерін!
Шамы күндей жайнаған,
Аспанға үйлер бойлаған... [2]

Аударма нұсқа:

Ленинградцы, дети мои!
Ленинградцы, гордость моя!
Мне в струе степного ручья
Виден отблеск невоской струи.
Если вдоль снеговых хребтов
Взором старческим я скользну, –
Вижу своды ваших мостов,

Зорь балтыйских голубизну,
Фонарей вечерних рои,
Золоченых крыш острия...
Ленинградцы, дети мои!
Ленинградцы, гордость моя! [24,3]

Аудармашы аударма трансформацияларын қолдана отырып еркін аударма жасаған. Еркін аударманың өзінде де түпнұсқаның стилін, автордың көркемдік құдіреттілігін сақтауға тырысқан. Әрине, аударманы адекватты керемет жасалған деп айта алмаймыз. Аударманы біз сол кездегі уақыт талабымен салыстырамыз. Сол сұрапыл соғыс кезіндегі патриоттық рухты аудармашы біршама бере алған. Орыс оқырмандары атақты Жамбыл Жабаевтың осы елеңін жоғары қабылдаған. Сыншылар тарапынан да жақсы бағаға ие болған. Аудармашы қазақ халқы мен орыс халқының достығының нығаюуына дәнекер бола білген. Орыс тіліндегі аудармасы арқылы басқа тілдерге аударылып, ТМД халықтар әдебиетінің асыл мұраларына айналған.

Жамбыл мұраларының орыс тіліне аударылуына орасан үлес қосқан талантты публицист, ақын, аудармашы Павел Николаевич Кузнецов болды. Бірінші дүние жүзілік соғыс кезінде отбасымен Өскеменге, кейін Семей қаласына көшіп келген.

«Зал славы Казахстана» дегенде мынандай жазу бар: «Одной из больших заслуг П. Кузнецова на литературном поприще стало открытие им для русского читателя акына Джам-

була Джабаева – корифей казахской устной поэзии. Писатель, чье детство и юность прошли в Усть-Камне и Семипалатном, а разговор был «пересыпан крупной солью» алтайских шуток, иртышских присловий и сравнений, знал и легенды о батырах, вкус кумыса и баурсаков, знал, как в казахских семьях уважительно относятся к старикам. Отчасти и поэтому в ауде Джамбула, куда он впервые приехал в 1936 году, сразу оказался своим человеком. Появление первой поэмы Джамбула в переводе П. Кузнецова на страницах «Казахстанской правды» стало настоящим праздником для читателей. Вскоре за первой поэмой появились новые творения Джамбула: песни «Батырам нашей Родины», «Видел я родной Казахстан», «Я тополь столетний», «Песня о жизни» и многие другие. Павел Кузнецов не только переводит произведения Джамбула, но и сопровождает его в многочисленных поездках по стране. Их дружба и творческое сотрудничество продолжалось до последних дней акына. В одном из писем к Павлу Кузнецову на фронт Джамбул пишет: «Ты для меня человек, ставший мне как родной сын», – аудармашы мен акын арасындағы шығармашылық байланыстан біраз мағлұматтар береді.

Қазақ поэзиясын зерттеуші ғалымдардың көбі осы П. Кузнецовтың аудармалары басқаларға қарағанда түпнұсқаға жақын, автордың өзіне ғана тән стилін дұрыс жеткізе алды деп айтқан. Бірақ мұнымен келіспеген ақын Қасым Аманжолов «Жамбыл шығармаларының аудармасы

туралы» атты мақаласында Жамбыл аудармаларының кемшіліктерін қағты сынға алады.

«...Әдебиет дүниесінде Жамбыл шығармалары бір асқар шың болатын болса, ол шыңның ең биік бір жотасы «Туған елім». Бұл Жамбылдың Жамбылдыңын әлемге танытқан поэма.

Поэма қазақшасында былай басталады:

«Тоқсанға келген жасым бар,

Көпті көрген басым бар.

Аман жеттім бұл күнге,

Ойды-қырды аралап,

Жалғыз атты сабалап,

Серік болдым өмірге».

Ал енді осының Кузнецов аударған орысшасын жолма-жол аударсақ дәл былай болып шығыпты:

«Жамбыл қазір тоқсан жаста,

Сонда да Жамбыл ерде нық отырады.

Ол келеді қуанышты жаңа қонысқа,

Қарсы алады жыршыны

туысқан Қазақстан».

Салыстырып қараңыздаршы: біріншіден, қазақшасына орысшасы жанаспайды, екіншіден, қазақшасы өге көркем образды болып шыққан, орысшасында ол жоқ, үшіншіден, Жамбыл туралы басқа біреу айтып отырған сияқты. Бұл ма, Кузнецов Жамбыл шығармаларының кейбір тамаша жерлерін тіпті аудармай тастап та кетеді.

«...Ойды, қырды аралап,

Жалғыз атты сабалап,

Серік болдым өмірге», –

деген осы тамаша өлең жолдары орысшасында жоқ», – деп қынжыла жазады. «Болашақ аудармашыларға Жамбыл өлеңдерін (жалпы қай өлеңді болса да) аударғанда оның мотивын, ойын, формасын, мазмұнын, сөз образдарын, теңеулерін – қысқасы барлық қасиеттерін ойлап отырып аудару керек. Онсыз аударуға болмайды», – деп қағаң ескерту жасайды. [4]

Бұдан біз орыс аудармашыларының еңбегін жоққа шығарғымыз келмейді. Сәтсіз аудармалардың болуы аудармашылар түпнұсқаның тілін білмегендіктен болатыны заңды құбылыс. Олар жолма жол аударма түрін қолданған. Қазақ тілінің заңдылықтарын, әдеби құбылтулардың әр түрлілігін өз дәрежесінде түсіне алмағандықтан да еркін аударма жауға әуестенген.

Алайда, қазір Жамбыл шығармаларын өз дәрежесінде аударуды қолға алуымыз керек деп есептейміз. Соңғы кездері Жамбыл шығармаларын талантты аудармашылар аударып жүргендігі де қуантады.

Жамбыл шығармаларын аударуға атсалысқан аудармашылардың бірі – А. Жовтис. Ол қазіргі әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің филология және әлем тілдері факультетінің түлегі. Абай Құнанбайұлы, С. Торайғыров т.б. өлеңдерін қазақ тіліне аударған.

А. Жовтис жазушы, аудармашы, әдебиеттанушы, филология ғылымдарының докторы, профессор Жамбылдың бірнеше өлеңдерін аударған. Мысалы, «Патша әмірі тарылды» деген өлеңін «Черный указ» деп аударған. Ақынның бұл шығармасы тарихи оқиғата арналған шындықты паш ететін шығармасы. 1916 жылғы маусым айындағы патша бұйрығына байланысты жазылған өлеңі.

Түпнұсқа:

Ішке толған зарымды

Кімге айтармын қылып наз!

Көген көзді қосақтап,

Қалай қиып берерміз?!

Көздің жасы моншақтап,

Көңіл шер боп өлерміз.

Көк жайлауды қалдырып,

Қайда көшіп кетерміз?!

Көкіректі зар қылып,

Қорлықпен қайтіп өгерміз?! [2]

Аударма нұсқа:

Вам ли, сыны, надевать ярем?

Голову молча гнуть?

Перед разлукой язык ваш нем,

Скорбь разрывает грудь.

Нынчес жайлау уйдут старики,

Вы же – в далекий путь...

Силой всей материнской тоски

Сына домой не вернуть... [5,37]

Аударма еркін жасалған. Аударма трансформациялары пайдаланылған. Автордың ойын аудармашы басқа сөздермен берген.

Аудармашы П. Кузнецов ақынның «Өсиет» өлеңін «Завещание» деп аударған.

Түпнұсқа:

Ой-хой, дүние серуен!

Адам бір көшкен керуен.

Дүниені қызық қалдырып,

Асамыз өмір белінен.

Кірсе лебіз – шықса жоқ,

Қауіп етңдер өлімнен.

Қылышбайдан таралып,

Сөз нұқсасы келінген.

Дос-жаранға, кемтарға

Қайырлы бол делінген! [2]

Аударма нұсқа:

Эх-ма, эх, бранный мир – непокой,

Люди в нем – караван кочевой...

Мир веселый оставяет. Пройдут

Через свой перевал вековой.

Входишь с голосом звонким ты в свет,

А при выходе голоса нет.

Колшибай оставляя для сынов

Образец поучительных слов:

«Чистым сердцем, приятель, дыши!». [5,36]

Аударма еркін. Мәгін жеңіл оқылады.

Түпнұсқаның ойын бере алған. «Қылышбай» дегенді өзгертіп «Колшибай» деп берген.

Әдеби аударма теоретигі, ақын, әдебиеттанушы И. Кашкин: «Аудармашылар – өз уақытының және өз халқының өкілдері, түпнұсқаны өзінше пайымдауға олардың толық құқы бар. Түпнұсқаны ой елегінен өткізу, өзінше пайымдау жоқ жерде көркем аударма да жоқ...» – деп айтқандай Жамбыл ақын шығармаларын орыс тіліне аударушылар оны орыс оқырмандарына таныстырды. Сол арқылы Жамбыл шығармалары әлемнің жүздеген тілдеріне аударылды. Олар жасаған аудармалардың сапасын арнайы нақты зерттеу келешектің абыройлы ісі деп ойлаймыз.

Мақаламызда орыс ақындарының жасаған аудармаларына ғана шолу жасадық. Қазір ұлы Жамбыл Жабаевтың өлеңдеріне қызығушылық танытып, оны орыс тіліне аударып жүрген аудармашылар да баршылық. Бұл қуантарлық жағдай. Олардың аудармаларын талдау болашақтың ісі екендігіне күмән келтірмейміз.

Әдебиеттер:

1. Литературная гостиница (поэтическая библиотека) // Стихотворение «Алатау» Джамбула Джабаева.
2. Жамбыл өлеңдері // www.zhagar.com
3. Жабаев Ж. Избранные произведения. Перевод с казахского. – Астана: Аударма, 2010. – 464 с.
4. Аманжолов Қ. Жамбыл шығармаларының аудармасы туралы // qasym.kz
5. Жамбыл. Я – тополь столетий. – Алматы: Жалын, 1996. – 384 с.

МАЗМҰНЫ

САДЫРБАЕВ С. «Кеменгер ақын».....	3
ДАСТАНДАРЫ.....	71
Өлеген бағыр (хикая).....	73
Сұраншы бағыр.....	105
Саурық бағыр.....	132
Көрұғлы (Жамбыл нұсқасы).....	154
Бақ, дәулет, ақыл (Аңыз).....	201
АЙТЫСТАРЫ.....	219
Жамбылдың Айкүміспен айтысы.....	221
Жамбылдың Бақтыбай ақынмен танысуы.....	223
Белек қызының Жамбылмен қағысуы.....	226
Сары ақынмен қағысуы.....	227
Майкөптеп дидарласуы.....	229
Жамбылдың Шыбыл шалға айтқаны.....	231
Жамбыл мен Бөлтірік.....	233
Жамбыл мен Құлмамбеттің айтысы.....	235
Жамбыл мен Сарбастын айтысы.....	252
Жамбыл мен Досмағамбет ақынның айтысы.....	286
Шашубай мен Жамбылдың айтысы.....	307
Жамбыл мен Балықтың айтысы.....	318
Жамбыл мен молда Бағыштың айтысы.....	320
Нұрида мен ақындардың айтысы және Жамбылдың төрелігі.....	322
ҚАЗҰУ ҒАЛЫМДАРЫНЫҢ ЗЕРТТЕУЛЕРІ.....	339
ДӘДІБАЕВ Ж. Жамбыл.....	341
ПЛЕПОВ Ж. Жамбыл және оның заманы.....	389
БҰЛДЫБАЙ А. Ұлылардың ұстанымын жалнастырған – Жамбыл Жабаев.....	403
ҮМБЕТАЕВ М. Жамбыл жырлары – рухани асыл қазынамыз.....	424
ҚАЗЫБЕК Г. Жамбыл шығармаларының орыс тіліне аударылу ерекшеліктері.....	442